ROZSUDEK SOUDU (pátého senátu)

26. června 2008 *

Ve věci T-94/98,

Alfonsius Alferink, s bydlištěm v Heeten (Nizozemsko), a dalších 67 žalobců, jejichž jména jsou uvedena v příloze, původně zastoupení H. Bronkhorstem a E. Pijnackerem Hordijkem, dále H. Bronkhorstem, E. Pijnackerem Hordijkem a J. Sluysmansem, a konečně E. Pijnackerem Hordijkem, advokáty,

žalobci,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené T. van Rijnem, jako zmocněncem,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na náhradu škody na základě článku 178 Smlouvy o ES (nyní článek 235 ES) a čl. 215 druhého pododstavce Smlouvy o ES (nyní článek 288 druhý pododstavec ES) údajně vzniklé žalobcům z důvodu, že Komise tím, že přijala nařízení (EHS) č. 1033/89 ze dne 20. dubna 1989, kterým se mění nařízení (EHS) č. 1546/88, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro doplňkovou dávku uvedenou

* Jednací jazyk: nizozemština.

v článku 5c nařízení Rady (EHS) č. 804/68 (Úř. věst. L 132, s. 11), ve kterém není jasně a přesně stanoveno, že produkce mléka musí být obnovena z původního zemědělského podniku SLOM, porušila zásadu právní jistoty,

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (pátý senát),

ve složení M. Vilaras, předseda, E. Martins Ribeiro (zpravodajka) a K. Jürimäe, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Plingers, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 25. září 2007,

vydává tento

Rozsudek

Právní rámec

1 Nařízení Rady (EHS) č. 1078/77 ze dne 17. května 1977, kterým se zavádí režim prémií za neuvedení mléka a mléčných výrobků na trh a za přeměnu stád dojnic

(Úř. věst. L 131, s. 1), stanovilo vyplacení prémie za neuvedení na trh nebo prémie za přeměnu producentům, kteří se zavázali neuvádět na trh mléko a mléčné výrobky v průběhu období neuvádění na trh v délce pěti let, nebo neuvádět na trh mléko a mléčné výrobky a přeměnit svá stáda dojnic na masná stáda v průběhu období přeměny v délce čtyř let.

2 Producenti mléka, kteří přijali závazek na základě nařízení č. 1078/77, jsou společně nazýváni „producenti SLOM“, přičemž uvedený akronym pochází z nizozemského výrazu „slachten en omschakelen“ (porazit a přeměnit), popisujícího jejich povinnosti v rámci režimu neuvádění na trh nebo přeměny.

3 Nařízení Rady (EHS) č. 856/84 ze dne 31. března 1984, kterým se mění nařízení (EHS) č. 804/68 o společné organizaci trhu s mlékem a mléčnými výrobky (Úř. věst. L 90, s. 10), a nařízení Rady (EHS) č. 857/84 ze dne 31. března 1984, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro dávku uvedenou v článku 5c nařízení (EHS) č. 804/68 v odvětví mléka a mléčných výrobků (Úř. věst. L 90, s. 13), zavedla od 1. dubna 1984 doplňkovou dávku vybíranou z množství dodaného mléka, které překročilo referenční množství určené pro každého odběratele v rámci celkového zaručeného množství každého členského státu. Referenční množství nepodléhající doplňkové dávce odpovídalo množství mléka nebo ekvivalentu mléka buď dodaného producentem, nebo odebraného mlékárnou, podle vzorce zvoleného státem během referenčního roku, což byl v případě Nizozemského království rok 1983.

4 Prováděcí pravidla pro doplňkovou dávku uvedenou v článku 5c nařízení Rady (EHS) č. 804/68 ze dne 27. června 1968 o společné organizaci trhu s mlékem a mléčnými výrobky (Úř. věst. L 148, s. 13) byla stanovena nařízením Komise (EHS) č. 1371/84 ze dne 16. května 1984 (Úř. věst. L 132, s. 11). Posledně zmíněné nařízení bylo zrušeno nařízením Komise (EHS) č. 1546/88 ze dne 3. června 1988, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro doplňkovou dávku uvedenou v článku 5c nařízení č. 804/68 (Úř. věst. L 139, s. 12), jehož cílem je zejména přepracování právní úpravy použitelné v dané oblasti (první bod odůvodnění uvedeného nařízení).

5 Producenti, kteří nedodávali mléko v průběhu referenčního roku stanoveného dotyčným členským státem na základě závazku podle nařízení č. 1078/77, byli vyloučeni z přidělení referenčního množství.

6 Rozsudky ze dne 28. dubna 1988, Mulder (120/86, Recueil, s. 2321, dále jen „rozsudek Mulder I“) a von Deetzen (170/86, Recueil, s. 2355, dále jen „rozsudek von Deetzen I“), Soudní dvůr prohlásil za neplatné nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 1371/84, v rozsahu, v němž nestanovilo přidělení referenčního množství producentům, kteří na základě plnění závazku podle nařízení č. 1078/77 nedodávali mléko v průběhu referenčního roku stanoveného dotyčným členským státem.

7 V návaznosti na rozsudky Mulder I a Von Deetzen I, uvedené výše v bodě 6, přijala Rada dne 20. března 1989 nařízení (EHS) č. 764/89, kterým se mění nařízení č. 857/84 (Úř. věst. L 84, s. 2), jež vstoupilo v platnost dne 29. března 1989, aby bylo možné přidělit kategorii producentů, na něž se vztahovaly tyto rozsudky, zvláštní referenční množství představující 60 % jejich produkce během dvanácti měsíců předcházejících jejich závazku neuvádět na trh nebo závazku přeměny na základě nařízení č. 1078/77.

8 Článek 3a odst. 1 písm. a) až d) nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, stanoví:

„Producentům uvedeným v článku 12 [písm. c)] třetím pododstavci:

[…]

se provizorní referenční množství přiděluje na žádost podanou ve lhůtě tří měsíců ode dne 29. března 1989 za podmínek, že producenti:

a) neukončili svou činnost v rámci čl. 2 odst. 3 a 4 nařízení […] č. 1078/77 nebo svůj mlékárenský zemědělský podnik zcela nepostoupili před uplynutím období neuvádění na trh nebo období přeměny;

b) na podporu své žádosti příslušnému orgánu uspokojivě prokáží, že mohou ve svém zemědělském podniku produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu;

c) zavážou se, že budou prodávat mléko nebo jiné mléčné výrobky přímo spotřebiteli a/nebo že budou dodávat mléko odběrateli;

d) co se týče zvláštního referenčního množství, se zavážou, že se do konce režimu doplňkové dávky nebudou účastnit opatření týkajících se zřeknutí se referenčních množství.“ *(neoficiální překlad)*

9 Článek 3a odst. 3 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, stanoví:

„Pokud ve lhůtě dvou let ode dne 29. března 1989 producent může prokázat příslušnému orgánu, že skutečně obnovil přímé prodeje a/nebo dodávky a že tyto přímé prodeje a/nebo tyto dodávky dosáhly během dvanácti posledních měsíců úrovně rovnající se nebo vyšší než 80 % prozatímního referenčního množství, je mu přiděleno zvláštní referenční množství s konečnou platností. V opačném případě se celé prozatímní referenční množství vrací do rezervy Společenství […].“ *(neoficiální překlad)*

10 Článek 12 písm. c) nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, stanoví, že „[pro] použití čl. 3a je producentem chápána fyzická nebo právnická osoba nebo seskupení fyzických nebo právnických osob hospodařících v zemědělském podniku, který se nachází na zeměpisném území Společenství.“ *(neoficiální překlad).*

11 Článek 12 písm. d) nařízení č. 857/84 stanoví:

„Podle tohoto nařízení se rozumí:

d) ‚zemědělským podnikem' soubor produkčních jednotek spravovaných producentem, které se nacházejí na zeměpisném území Společenství." *(neoficiální překlad)*

12 Článek 3a odst. 1 nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení Komise (EHS) č. 1033/89 ze dne 20. dubna 1989 (Úř. věst. L 110, s. 27), zní následovně:

„Žádost [o zvláštní referenční množství] podle čl. 3a odst. 1 nařízení […] č. 857/84 podává producent u příslušného orgánu určeného členským státem podle pravidel tímto státem určených a za podmínky, že producent může prokázat, že dosud zcela nebo zčásti obhospodařuje tentýž zemědělský podnik, který obhospodařoval v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie uvedené v čl. 5 odst. 2 nařízení Komise (EHS) č. 1391/78.

Příslušný orgán potvrdí přijetí žádosti, ověří dodržování podmínek stanovených ve výše uvedeném odst. 1 a zaznamená písemné závazky producenta.

Důkazy prokazujícími schopnost producenta ve svém zemědělském podniku produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu mohou být zejména:

– přímé prodeje a/nebo dodávky mléka, které již byly uskutečněny od uplynutí období neuvádění na trh nebo období přeměny,

– mléčný skot ve smyslu čl. 1 odst. 1 [písm. b)] nařízení […] č. 1391/78 chovaný v zemědělském podniku,

– plocha půdy s trvalými travními porosty a/nebo plošná výměra krmných plodin zemědělského podniku, jak vyplývá z plánu střídání plodin a z uskutečněného výsevu,

– investice uvedené v čl. 3 bodě 1 druhém pododstavci nařízení […] č. 857/84.“ *(neoficiální překlad)*

13 Producenti, kteří přijali závazek neuvádět na trh nebo závazek přeměny a kteří na základě nařízení č. 764/89 obdrželi referenční množství zvané „zvláštní“, se nazývají „producenti SLOM I“.

14 Rozsudkem ze dne 11. prosince 1990, Spagl (C-189/89, Recueil, s. I-4539), Soudní dvůr prohlásil za neplatný čl. 3a odst. 1 první odrážku nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, v rozsahu, v němž vyloučil z přidělení zvláštního referenčního množství podle uvedeného ustanovení producenty, jejichž období neuvádění na trh nebo období přeměny na základě závazku podle nařízení č. 1078/77 uplynulo přede dnem 31. prosince 1983, nebo případně přede dnem 30. září 1983.

15 V návaznosti na rozsudek Spagl, bod 14 výše, přijala Rada nařízení (EHS) č. 1639/91 ze dne 13. června 1991, jímž se mění nařízení č. 857/84 (Úř. věst. L 150, s. 35), které zrušením podmínek, jež Soudní dvůr prohlásil za neplatné, umožnilo přidělení zvláštního referenčního množství dotčeným producentům. Ti se nazývají „producenti SLOM II“.

16 Mezitímním rozsudkem ze dne 19. května 1992, Mulder a další v. Rada a Komise (C-104/89 a C-37/90, Recueil, s. I-3061, dále jen „rozsudek Mulder II“), Soudní dvůr

určil, že Evropské hospodářské společenství je odpovědné za škodu utrpěnou některými producenty mléka, kteří přijali závazky podle nařízení č. 1078/77 a následně jim bylo bráněno uvádět mléko na trh z důvodu použití nařízení č. 857/84. Ohledně částek, které měly být zaplaceny, Soudní dvůr vyzval účastníky řízení, aby dosáhli vzájemné dohody.

17 Rozsudkem ze dne 27. ledna 2000, Mulder a další v. Rada a Komise (C-104/89 a C-37/90, Recueil, s. I-203), Soudní dvůr rozhodl o výši náhrady škody požadované žalobci ve věcech dotčených rozsudkem Mulder II, bod 16 výše.

Skutkový základ sporu

18 Žalobci, Alfonsius Alferink a dalších 67 producentů mléka v Nizozemsku, přijali v rámci nařízení č. 1078/77 závazek neuvádět na trh.

19 Žalobci požádali podle příslušné právní úpravy nizozemské orgány o přidělení zvláštního referenčního množství, které jim umožní produkovat určité množství mléka, aniž by podléhali doplňkové dávce. Někteří ze žalobců získali prozatímní zvláštní referenční množství, zatímco jiní získali konečné zvláštní referenční množství.

20 Po přidělení výše uvedených zvláštních referenčních množství provedly nizozemské orgány kontroly za účelem ověření, zda žalobci produkují referenční množství v souladu s podmínkami stanovenými právní úpravou Společenství. Konstatováním, že produkce mléka nebyla obnovena z původního zemědělského podniku SLOM nebo z téže organizační a hospodářské jednotky zemědělského podniku, o kterou se jednalo ke dni závazku neuvádět na trh, jelikož žalobci k produkci mléka využívali výrobní prostředky pronajaté od třetích osob, měly nizozemské orgány za to,

že požadavky pro přidělení konečného referenčního množství vyplývající z právní úpravy Společenství nebyly dodrženy. Odmítly tudíž přidělit konečné referenční množství žalobcům, kteří získali prozatímní referenční množství, a odebraly konečné referenční množství těm, kteří jej získali.

21 Žalobci podali opravný prostředek ke College van Beroep voor het bedrijfsleven (odvolací soud pro správní spory v hospodářské oblasti, Nizozemsko) proti rozhodnutím nizozemského Ministerstva pro zemědělství, přírodní bohatství a rybolov (dále jen „ministerstvo“), kterými jim bylo odmítnuto přidělení konečného referenčního množství nebo jim bylo odebráno konečné referenční množství, které jim bylo dříve přiděleno. Namítají zejména, že v rozporu s tím, co tvrdí uvedené ministerstvo, příslušná právní úprava k tomu, aby bylo přiznáno zvláštní referenční množství, nevyžaduje, aby byla produkce mléka obnovena z původního zemědělského podniku SLOM nebo z téže organizační a hospodářské jednotky zemědělského podniku, o kterou se jednalo ke dni závazku neuvádět na trh. College van Beroep voor het bedrijfsleven jejich opravný prostředek zamítl.

22 Jeden ze žalobců, G. J. Hulter, podal žalobu na náhradu škody u Rechtbank te ‘s-Gravenhage (okresní soud v Haagu, Nizozemsko) z důvodu, že ani rozhodnutí ministerstva, ani příslušná právní úprava neuvádí, nebo alespoň dostatečně neuvádí podmínky, které se použijí na změnu prozatímního referenčního množství na konečné referenční množství, nebo že správná informace týkající se kritérií přidělení konečného referenčního množství nebyla včas poskytnuta. Tato žaloba byla zamítnuta rozsudkem ze dne 20. ledna 1999.

23 Proti tomuto rozhodnutí podal G. J. Hulter odvolání k Gerechtshof te ‘s-Gravenhage (odvolací soud v Haagu, Nizozemsko), který rozsudkem ze dne 17. února 2000 potvrdil rozsudek Rechtbank te ‘s-Gravenhage.

24 G. J. Hulter podal kasační opravný prostředek k Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud), který byl zamítnut rozsudkem ze dne 8. března 2002.

Řízení

25 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 19. června 1998 podali A. Alferink, jakož i 67 žalobců, jejichž jména jsou uvedena v příloze, projednávanou žalobu.

26 Dne 30. září 1998 se konalo neformální setkání zástupců účastníků řízení před Soudem. V průběhu tohoto setkání měli účastníci řízení příležitost předložit svá vyjádření k analytické klasifikaci, provedené Soudem, věcí týkajících se producentů SLOM.

27 Usnesením předsedy čtvrtého senátu ze dne 8. října 1998 Soud přerušil řízení v projednávané věci.

28 Dne 17. května 2000 se před Soudem konalo druhé neformální setkání zástupců účastníků řízení.

29 Dne 17. ledna 2002 se před Soudem konalo třetí neformální setkání zástupců účastníků řízení. Během tohoto setkání bylo se souhlasem účastníků řízení rozhodnuto o přerušení řízení v projednávané věci až do okamžiku rozhodnutí Hoge Raad der Nederlanden.

30 Usnesením předsedy prvního senátu ze dne 30. března 2004 Soud rozhodl o pokračování tohoto řízení. Komisi byla stanovena lhůta k předložení žalobní odpovědi. Účastníci řízení poté předložili repliku a dupliku.

31 Vzhledem k tomu, že se od nového soudního roku změnilo složení senátů Soudu, byl soudce zpravodaj přidělen k pátému senátu, kterému byla v důsledku toho přidělena projednávaná věc.

32 Na základě zprávy soudce zpravodaje rozhodl Soud (pátý senát) zahájit ústní část řízení, aniž by předem provedl dokazování.

33 Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na otázky Soudu byly vyslechnuty na jednání konaném dne 25. září 2007.

Návrhová žádání účastníků řízení

34 Žalobci navrhují, aby Soud:

– uložil Společenství povinnost zaplatit částky uvedené v příloze k jejich žalobě z titulu náhrady škody utrpěné v důsledku nevhodné formulace článku 3a nařízení č. 1546/88, zvýšené o úroky ve výši 8 % *per annum* od 23. února 1998 do dne úplného zaplacení;

– uložil Společenství náhradu nákladů řízení

35 Komise navrhuje, aby Soud:

– zamítl žalobu;

– uložil žalobcům náhradu nákladů řízení.

K námitce protiprávnosti nařízení č. 1546/88

Argumenty účastníků řízení

36 Na jednání žalobci uplatnili žalobní důvod vycházející z protiprávnosti nařízení č. 1546/88 z důvodu, že toto nařízení diskriminuje zemědělské producenty SLOM oproti jiným producentům mléka a že porušuje legitimní očekávání.

37 Komise uvedla, že se jedná o nový žalobní důvod, který musí být z tohoto důvodu prohlášen za nepřípustný.

Závěry Soudu

38 Z ustanovení čl. 44 odst. 1 písm. c) ve spojení s čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Soudu vyplývá, že žaloba musí uvádět předmět sporu a obsahovat stručný popis žalobních důvodů a že nové důvody nelze předkládat v průběhu řízení, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení. Nicméně žalobní důvod, který je rozšířením důvodu dříve přímo nebo implicitně uvedeného v žalobě a který je s ním úzce spjat, musí být prohlášen za přípustný (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. října 1999, Atlanta v. Evropské společenství, C-104/97 P, Recueil, s. I-6983, bod 29; usnesení předsedy třetího senátu Soudního dvora ze dne 13. listopadu 2001, Dürbeck v. Komise, C-430/00 P, Recueil, s. I-8547, bod 17; rozsudek Soudu ze dne 8. března 2007, France Télécom v. Komise, T-340/04, Sb. rozh. s. II-573, bod 164).

39 V projednávané věci je nutno konstatovat, že žalobní důvod vycházející z protiprávnosti nařízení č. 1546/88 je novým žalobním důvodem, který se nezakládá na žádné nové právní nebo skutkové okolnosti, která vyšla najevo v průběhu řízení, a který nemůže být považován za rozšíření důvodu dříve přímo nebo implicitně uvedeného v žalobě, který je s ním úzce spjat (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 28. listopadu 2002, Scan Office Design v. Komise, T-40/01, Recueil, s. II-5043, bod 96). Krom toho žalobci nikterak nezmínili důvody, pro které tato námitka protiprávnosti mohla být uplatněna až na jednání. Z toho vyplývá, že tento žalobní důvod musí být odmítnut jako nepřípustný.

K návrhu na náhradu škody

Argumenty účastníků řízení

40 Žalobci připomínají, že z důvodu, že od přijetí závazku neuvádění na trh do přiznání prozatímního zvláštního referenčního množství uplynulo mnoho let, nebyl již jejich zemědělský podnik schopen obnovit činnost chovu skotu určeného k produkci mléka, kterou prováděli dříve, takže používali výrobní prostředky, jako stáj nebo zařízení k dojení, pronajaté od třetích osob. Dočasná referenční množství, která byla žalobcům přidělena, nebyla tedy změněna na konečná, nebo jim byla konečná referenční množství odňata.

41 Podotýkají, že podle ministerstva, College van Beroep voor het bedrijfsleven a Komise má být právo Společenství, a konkrétně článek 3a nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, vykládáno v tom smyslu, že k tomu, aby bylo konečné referenční množství přiděleno, musí být prozatímní referenční množství produkováno z téhož původního zemědělského podniku SLOM nebo z téže organizační a hospodářské jednotky zemědělského podniku, o jakou se jednalo ke dni přijetí závazku SLOM.

Podmínky přiznání referenčního množství tak nejsou splněny tehdy, pokud jsou používané výrobní prostředky pronajímány od třetích osob.

42 Dopisem ze dne 15. února 1995, v odpovědi na dopis žalobců ze dne 13. října 1994, Komise uvedla, že rozhodnutí College van Beroep voor het bedrijfsleven podle ní správně odráží stav právní úpravy Společenství, pokud jde o charakter zemědělského podniku, z něhož má být vyráběno zvláštní referenční množství, a sice původní zemědělský podnik SLOM, který zcela nebo zčásti zahrnuje všechny přidané části do dne přiznání prozatímního referenčního množství. Komise v tomto ohledu odkazuje na rozsudek Soudního dvora ze dne 3. prosince 1992, O'Brien (C-86/90, Recueil, s. I-6251), zvláště pak na jeho body 16 a 17, z nichž jasně vyplývá, že příslušným zemědělským podnikem je zemědělský podnik existující ke dni přiznání referenčního množství, a to pod podmínkou, že producent pro účely přiznání konečného referenčního množství „zcela nebo zčásti obhospodařuje tentýž zemědělský podnik, který obhospodařoval v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie" (bod 17).

43 Komise v témže dopise doplnila, že ze skutkových okolností, které jí předložil zástupce žalobců, vyplývá, že se žalobci nenacházejí v situaci zmíněné v předchozím bodu, jelikož buď vlastní původní zemědělský podnik SLOM, ale již jej nevyužívají k produkci zvláštního referenčního množství, a nebo byl zemědělský podnik, ze kterého produkují referenční množství, nabyt po přiznání prozatímního zvláštního referenčního množství. Komise dále upřesnila, že případné úvahy týkající se nájmu výrobních prostředků k produkci zvláštního referenčního množství by měly být přezkoumány z hlediska jejích předchozích vyjádření týkajících se dne, ke kterému byly tyto prostředky nabyty a ke kterému byly připojeny k původnímu zemědělskému podniku SLOM. Komise konečně uvedla, že se rozsudek Soudního dvora ze dne 15. ledna 1991, Ballmann (C-341/89, Recueil, s. I-25), netýká, na rozdíl od žalobců, kteří se na Soudní dvůr obrátili v dané věci, producentů SLOM.

44 Žalobci mají nicméně za to, že z čl. 3a odst. 1 nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, vyplývá, že žadatel o prozatímní referenční množství již nemusí mít ve vlastnictví celý původní zemědělský podnik SLOM. Jelikož stačí, aby byla dosud užívána pouze část zemědělského podniku, i když omezená, musí být totiž k produkci

prozatímního referenčního množství nutně užívány jiné výrobní prostředky. Podle žalobců tedy stačí, aby producent nadále vlastnil část produkčních jednotek, které obhospodařoval v době závazku neuvádět na trh.

45 Krom toho, ostatní ustanovení článku 3a nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, potvrzují, že přidělené referenční množství může být do značné míry vyrobeno za užití výrobních prostředků, které nejsou součástí původního zemědělského podniku SLOM. V tomto ohledu žalobci uvádějí, že k prokázání schopnosti producenta produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu jsou jako důkazy připuštěny plocha půdy s trvalými travními porosty a/nebo plošná výměra krmných plodin zemědělského podniku, jak vyplývá z plánu střídání plodin a z uskutečněného výsevu. Výše citovaný článek 3a neuvádí žádnou podmínku, podle které by se mělo jednat o plochy půdy s trvalými travními porosty nebo jiné plochy, které jsou součástí původního zemědělského podniku SLOM. Stejná zásada se uplatní na investice uvedené v poslední odrážce uvedeného článku 3a, které se obecně týkají období po uplynutí platnosti úmluvy SLOM (a sice investice uskutečněné v rámci projektu rozvoje předloženého nejpozději do 1. října 1984).

46 Krom toho ani nařízení č. 1078/77, ani prováděcí nařízení, která se na něm zakládají, nestanoví povinnost zachovat ve stejném stavu zemědělský podnik, pro který byl závazek SLOM přijat. Pokud si zákonodárce přál, aby byla produkce mléka obnovena z původního zemědělského podniku SLOM nebo prostřednictvím téže organizační a hospodářské jednotky zemědělského podniku, o jakou se jednalo ke dni závazku SLOM, měl to v právní úpravě Společenství výslovně uvést.

47 Z výkladu nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, ve spojení s prováděcím nařízením č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, tedy vyplývá, že producent musí být schopen produkovat požadované referenční množství za použití produkčních jednotek, které obhospodařuje, přičemž alespoň část uvedených produkčních jednotek použitých za tímto účelem musí odpovídat produkčním jednotkám, které vlastnil v okamžiku závazku neuvádět na trh. Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, tato nařízení nikterak nestanoví, že produkce musí být obnovena buď z původního zemědělského podniku SLOM, nebo z organizačního nebo hospodářského hlediska z téže jednotky zemědělského podniku, o jakou se jednalo v okamžiku uzavření závazku neuvádět na trh.

48 Komise se tak přijetím právní úpravy, která výslovně nestanoví výše zmíněné omezení, a která je tudíž nevhodná, nejednoznačná a nejasná, dopustila protiprávního jednání zakládajícího její odpovědnost, jelikož porušila zásadu obezřetnosti, která platí rovněž pro metodu tvorby právní úpravy a která vyžaduje, aby tato právní úprava byla vhodná. Žalobci v tomto ohledu odkazují na rezoluci Rady ze dne 8. června 1993 o redakční kvalitě právních předpisů Společenství (Úř. věst. C 166, s. 1).

49 Co se týče škody a příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a škodou, žalobci tvrdí, že existuje protiprávní jednání přičitatelné Komisi, které jim způsobilo škody. Namítají, že splňují všechny podmínky stanovené k přiznání prozatímního referenčního množství, a sice že mohli produkovat referenční množství v takových svých zemědělských podnicích, jako jsou zemědělské podniky, které existovaly v okamžiku podání žádosti. Stanovisko nizozemských orgánů, které podle Komise měly za to, že žalobci neobnovili produkci mléka z původních zemědělských podniků SLOM nebo neobnovili produkci nezávisle, na svá vlastní rizika a zisky, pouze dokládá, že žalobci, z důvodu nejednoznačné právní úpravy Společenství, neobnovili plně svou produkci ze svého původního zemědělského podniku SLOM. Kdyby právní úprava Společenství byla jasnější, mohli si vybrat, že budou vyrábět prostřednictvím jiných výrobních prostředků než těch, o které zvětšili svůj zemědělský podnik, a tedy zvolit si jiný způsob produkce ze svých původních zemědělských podniků SLOM.

50 Žalobci, s výjimkou H. J. ten Havea, dopisem ze dne 23. února 1998 požadovali, aby jim Komise nahradila vzniklé škody, což Komise dopisem ze dne 17. dubna 1998 odmítla. Upřesňují, že jsou ochotni poskytnout doplňující důkazy, které podpoří jejich stanovisko.

51 Komise úvodem jednak připomíná, že podle ustálené judikatury může být mimosmluvní odpovědnost Společenství založena pouze tehdy, pokud jsou splněny tři podmínky, a sice protiprávnost vytýkaného jednání, existence skutečné škody a existence příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a uplatňovanou škodou. Krom toho, požadavek uplatněný žalobci, aby byla právní úprava vhodná, je důsledkem zásady právní jistoty, podle které Soudní dvůr rozhodl, že právní úprava ukládající povinnosti osobám musí být jasná a přesná tak, aby mohly jednoznačně

rozpoznat svá práva a povinnosti a postupovat podle toho (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. ledna 2003, Cipra a Kvasnicka, C-439/01, Recueil, s. I-745, bod 49), a že je pro výklad ustanovení práva Společenství třeba vzít v úvahu jeho kontext, jeho znění a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí. Článek 3a nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, toto kritérium splňuje.

52 Komise tvrdí, že jelikož nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, je prováděcím nařízením, které přijala na základě ustanovení nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, které přijala Rada, musí být vykládáno ve spojení s tímto nařízením Rady. Hlavní povinnost je uvedena v nařízení Rady a prováděcí nařízení může stanovit pouze určitá podrobnější kritéria nebo podmínky.

53 Komise připomíná obsah čl. 3a odst. 1 písm. b) a odst. 3 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, a má za to, že společný výklad těchto dvou ustanovení znamená, že ke konečnému přidělení zvláštního referenčního množství může dojít pouze tehdy, pokud přímé prodeje a/nebo dodávky byly skutečně obnoveny z původního zemědělského podniku producenta SLOM. Z tohoto důvodu měl každý producent SLOM ke své žádosti o zvláštní referenční množství přiložit prohlášení, podle kterého „může ve svém zemědělském podniku produkovat přidělené zvláštní referenční množství v plném rozsahu".

54 Komise krom toho uvádí, že čl. 3a odst. 1 nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, výslovně odkazuje na čl. 3a odst. 1 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, a ve svém třetím pododstavci stanoví, že „důkazy prokazujícími schopnost producenta ve svém zemědělském podniku produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu mohou být zejména […]". Toto ustanovení, které by mělo být vykládáno ve spojení s čl. 3a odst. 1 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, je v první řadě adresováno vnitrostátním výkonným orgánům, které musí posoudit, zda producenti SLOM splňují podmínku uvedenou v nařízení Rady, podle které musejí být schopni ve svých zemědělských podnicích produkovat referenční množství. Komise poznamenává, že toto ustanovení obsahuje výčet důkazů, který není taxativní („mohou"), které mohou vnitrostátní výkonné orgány uznat v rámci

této podmínky a které musejí být předloženy „v souladu s pravidly, jež budou stanovena členským státem“.

55 Komise upřesňuje, že nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, jasně stanoví, že producent SLOM musí prokázat, že ve svém zemědělském podniku může produkovat požadované referenční množství, což je podmínka, jejíž posouzení náleží nizozemským orgánům a kterou tyto orgány vyložily tak, že produkce musí být obnovena z původního zemědělského podniku SLOM nebo z téže organizační a hospodářské jednotky zemědělského podniku, o jakou se jednalo ke dni, ke kterému byl uzavřen závazek neuvádět na trh, což bylo potvrzeno College van Beroep voor het bedrijfsleven. Žalobci nemohou činit Komisi odpovědnou za tento výklad nizozemských orgánů, které ostatně nenaznačily, že by právní úprava Společenství byla nejednoznačná.

56 Komise konstatuje, že žalobci neuvedli žádný argument, jehož cílem by bylo prokázat, že článek 3a nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, není jasný a přesný a neumožňuje jim jednoznačně rozpoznat jejich práva a povinnosti a podle toho postupovat. Co se týče jejího vlastního nařízení, má Komise za to, že je jasné a s přesností uvádí důkazy, které mohou vnitrostátní orgány zohlednit při posouzení, zda producent splňuje podmínku stanovenou nařízením Rady, a sice podmínku, že ve svém zemědělském podniku může produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu. Komise mimoto ve své duplice upřesňuje, že sami žalobci uznali (viz bod 47 výše), že producenti musí být schopni produkovat požadované referenční množství prostřednictvím produkčních jednotek, které obhospodařovali, s upřesněním, že podle nich část používaných produkčních jednotek musí odpovídat produkčním jednotkám, které vlastnili v okamžiku, kdy uzavřeli závazek neuvádět na trh. Za těchto podmínek je článek 3a nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, jehož cílem je pouze zajistit provedení článku 3a nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, stejně jako toto posledně uvedené ustanovení pro žalobce jasný a má ten smysl, který uvádí Komise, z čehož plyne, že jí nemohou vytýkat, že jednala protiprávně. Žaloba na náhradu škody musí být tedy zamítnuta.

57 Co se týče škody a příčinné souvislosti, Komise uvádí, že přestože žalobci tvrdí, že všichni mohli produkovat referenční množství ve svém zemědělském podniku

existujícím ke dni podání žádosti o přiznání takového množství, jejich žaloba neumožňuje jasně určit, zda mohli ve svých původních zemědělských podnicích SLOM produkovat uvedené množství. V každém případě měly nizozemské orgány za to, že tito producenti neobnovili produkci mléka z původního zemědělského podniku SLOM, nebo že ji neobnovili nezávisle ani na svůj vlastní účet a své vlastní riziko, což bylo ostatně potvrzeno nizozemskými soudy. Jelikož žalobci nesplňovali podmínky stanovené nařízením Rady, nemohli tvrdit, že existuje příčinná souvislost mezi způsobenou škodou a údajnou nesprávností nařízení Komise.

58 Konečně, co se týče rozsahu škody, má Komise za to, že žaloba neobsahuje dostatek informací k tomu, aby mohla vyjádřit své stanovisko. Žalobci dostatečně neupřesnili, v jakém rozsahu mohli v původním zemědělském podniku SLOM produkovat uvedené referenční množství. Komise uvádí, že si vyhrazuje právo vrátit se k povaze a rozsahu škody v dalším průběhu řízení.

Závěry Soudu

59 Je třeba připomenout, že podle judikatury je mimosmluvní odpovědnost Společenství za škodu způsobenou jeho orgány, upravená článkem 215 druhým pododstavcem Smlouvy o ES (nyní článek 288 druhý pododstavec ES), vázána na splnění souboru podmínek, a sice protiprávnosti jednání vytýkaného orgánům, skutečné existence škody a existence příčinné souvislosti mezi tvrzeným jednáním a uplatňovanou škodou (rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1982, Oleifici Mediterranei v. EHS, 26/81, Recueil, s. 3057, bod 16; viz rozsudek Soudu ze dne 30. května 2006, Blom a další v. Rada a Komise, T-87/94, Sb. rozh. s. II-1385, bod 102 a citovaná judikatura).

60 Mimoto podle ustálené judikatury žalobci přísluší povinnost předložit soudu Společenství důkazní materiály o protiprávnosti jednání vytýkaného orgánům, skutečné existenci způsobené škody a existenci příčinné souvislosti mezi tvrzeným jednáním

a způsobenou škodou (rozsudek Soudního dvora ze dne 21. května 1976, Roquette Frères v. Komise, 26/74, Recueil, s. 677, body 22 až 24, a rozsudek Soudu ze dne 8. května 2007, Citymo v. Komise, T-271/04, Sb. rozh. s. II-1375, bod 159).

61 Je třeba rovněž připomenout, že jakmile není splněna jedna z těchto kumulativních podmínek, žaloba musí být v plném rozsahu zamítnuta, aniž by bylo nutné přezkoumávat ostatní podmínky (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 1994, KYDEP v. Rada a Komise, C-146/91, Recueil, s. I-4199, body 19 a 81, a rozsudek Soudu ze dne 20. února 2002, Förde-Reederei v. Rada a Komise, T-170/00, Recueil, s. II-515, bod 37).

62 Co se týče první z uvedených podmínek, kterou je třeba zkoumat nejdříve, judikatura vyžaduje, aby bylo prokázáno dostatečně závažné porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. července 2000, Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 42). Pokud jde o požadavek, podle kterého musí být porušení dostatečně závažné, rozhodujícím kritériem, na základě něhož lze mít za to, že je splněn, je kritérium spočívající v tom, že dotčený orgán Společenství zjevným a závažným způsobem překročil meze kladené své posuzovací pravomoci. Pokud tento orgán má pouze značně omezený, či dokonce nemá žádný prostor pro uvážení, může prosté porušení práva Společenství postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení (rozsudek Soudního dvora ze dne 10. prosince 2002, Komise v. Camar a Tico, C-312/00 P, Recueil, s. I-11355, bod 54, a rozsudek Soudu ze dne 12. července 2001, Comafrica a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 a T-225/99, Recueil, s. II-1975, bod 134).

63 Žalobci v projednávané věci tvrdí, že protiprávnost jednání vytýkaného Komisi spočívá v porušení zásady obezřetnosti. Pokud žalobci v projednávaném případě tvrdí, že Společenství nese odpovědnost za to, že Komise porušila zásadu obezřetnosti, dovolávají se ve skutečnosti zásady právní jistoty, jelikož vytýkají Komisi, že v dotčené právní úpravě jasně a přesně nestanovila podmínky k přiznání zvláštního referenčního množství.

64 Je třeba předeslat, že stejně jako zásada ochrany legitimního očekávání představuje právní normu přiznávající práva jednotlivcům, jejíž porušení může vést k mimosmluvní odpovědnosti Společenství (rozsudek Soudu ze dne 6. prosince 2001, Emesa Sugar v. Rada, T-43/98, Recueil, s. II-3519, bod 64; viz rovněž rozsudek Mulder II, bod 16 výše, bod 15), představuje rovněž zásada právní jistoty právní normu přiznávající práva jednotlivcům.

65 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že jak Soudní dvůr, tak Soud již rozhodly, že zásada právní jistoty je základní zásadou práva Společenství, která zejména vyžaduje, aby právní úprava byla jasná a přesná, tak aby jednotlivci mohli jednoznačně rozpoznat svá práva a povinnosti a postupovat podle toho (rozsudky Soudního dvora ze dne 9. července 1981, Gondrand a Garancini, 169/80, Recueil, s. 1931, bod 17; ze dne 13. února 1996, Van Es Douane Agenten, C-143/93, Recueil, s. I-431, bod 27; ze dne 16. října 1997, Banque Indosuez a další, C-177/96, Recueil, s. I-5659, bod 27; ze dne 14. dubna 2005, Belgie v. Komise, C-110/03, Sb. rozh. s. I-2801, bod 30, a ze dne 21. června 2007, ROM-projecten, C-158/06, Sb. rozh. s. I-5103, bod 25; rozsudky Soudu ze dne 14. července 1997, Interhotel v. Komise, T-81/95, Recueil, s. II-1265, bod 61, a ze dne 7. listopadu 2002, Vela a Tecnagrind v. Komise, T-141/99, T-142/99, T-150/99 a T-151/99, Recueil, s. II-4547, bod 391).

66 Tento požadavek právní jistoty se uplatní s obzvláštní přísností vůči právní úpravě, která může způsobovat finanční důsledky (rozsudek ROM-projecten, bod 65 výše, bod 26).

67 Je tedy třeba určit, zda je znění článku 3a nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, jasné, co se týče podmínek použitelných na přiznání zvláštního referenčního množství.

68 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je pro výklad ustanovení práva Společenství třeba vzít v úvahu zároveň jeho znění, kontext a cíle (rozsudky Soudního dvora ze dne 30. července 1996, Bosphorus, C-84/95, Recueil, s. I-3953, bod 11, a Banque Indosuez a další, bod 65 výše, bod 18).

69 Z tohoto hlediska je nutné konstatovat, že jak Komise správně poznamenala, vzhledem k tomu, že je nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, prováděcím nařízením, jelikož provádí nařízení č. 857/84, musí být vykládáno v souladu s posledně uvedeným nařízením (rozsudek Soudního dvora ze dne 26. října 2006, Kibler, C-275/05, Sb. rozh. s. I-10569, bod 20; v tomto smyslu viz rovněž rozsudek Soudního dvora ze dne 22. října 1991, von Deetzen, C-44/89, Recueil, s. I-5119, bod 14), jehož platnost není mimoto v projednávané věci zpochybněna.

70 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že čl. 3a odst. 1 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, stanoví, že producenti, jejichž období neuvádění na trh nebo období přeměny na základě závazku podle nařízení č. 1078/77 uplyne po dni 31. prosince 1983 nebo podle okolností po dni 30. září 1983, obdrží za určitých podmínek stanovených nařízením dočasně zvláštní referenční množství. Článek 3a odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení zejména stanoví, že přiznání prozatímního referenčního množství je vázáno na podmínku, že dotyčný neukončil svou činnost nebo svůj mlékárenský podnik zcela nepostoupil před uplynutím období neuvádění na trh nebo období přeměny (rozsudek Soudního dvora ze dne 27. ledna 1994, Herbrink, C-98/91, Recueil, s. I-223, bod 11).

71 Zadruhé čl. 3a odst. 1 písm. b) nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, stanoví jako podmínku pro přiznání prozatímního zvláštního referenčního množství, že producent na podporu své žádosti prokáže, že může ve svém zemědělském podniku produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu.

72 Zatřetí je třeba připomenout, že režim zvláštních referenčních množství článku 3a nařízení č. 857/84, který byl zaveden nařízením č. 764/89, na základě rozsudků Mulder I a von Deetzen I, bod 6 výše, za účelem zaručení přiznání zvláštního referenčního množství producentům, kteří nedodávali mléko v průběhu referenčního roku na základě závazku podle nařízení č. 1078/77, zakotvuje obecnou zásadu, podle které každé referenční množství musí být nadále spojeno s půdou, pro kterou bylo přiděleno (rozsudek Herbrink, bod 70 výše, bod 12).

73 Z nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, tedy vyplývá, že producent, který přijal závazek neuvádět na trh, musí k tomu, aby získal zvláštní referenční množství, nadále zcela nebo zčásti vlastnit svůj původní zemědělský podnik SLOM a prokázat, že ve svém zemědělském podniku může produkovat uvedené množství.

74 Je nutné konstatovat, že nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, se nijak neodchyluje od systému zavedeného nařízením č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89.

75 Článek 3a nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, totiž pouze provádí požadavky nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, pro přiznání zvláštního referenčního množství, přičemž připomíná, že producent musí u příslušného orgánu určeného členským státem prokázat, že dosud zcela nebo zčásti obhospodařuje tentýž zemědělský podnik, který obhospodařoval v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie. Toto ustanovení poté demonstrativně uvádí důkazy, které mohou být přípustné k prokázání schopnosti producenta produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu, zejména přímé prodeje nebo dodávky mléka, které již byly uskutečněny od uplynutí období neuvádění na trh nebo období přeměny, mléčný skot chovaný v zemědělském podniku, plocha půdy s trvalými travními porosty nebo plošná výměra krmných plodin zemědělského podniku, jak vyplývá z plánu střídání plodin a z uskutečněného výsevu, a investice uskutečněné bez plánu rozvoje.

76 Pokud tak čl. 3a odst. 1 nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, ve svém třetím pododstavci třetí odrážce stanoví, že důkazy prokazující schopnost producenta produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu mohou spočívat v ploše půdy s trvalými travními porosty a/nebo v plošné výměře krmných plodin „zemědělského podniku“, lze tento výraz chápat pouze tak, že se týká zemědělského podniku obhospodařovaného producentem, který zcela nebo zčásti představuje tentýž zemědělský podnik, který obhospodařoval v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie. Tento výraz tedy nelze vykládat v tom smyslu, že výše uvedená plocha půdy nebo plošná výměra může patřit k jinému zemědělskému podniku než k tomu, který producent obhospodařuje.

77 Tento stejný výklad je jediný možný, pokud jde o čl. 3a odst. 1 třetí pododstavec druhou odrážku nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, který vyžaduje, aby byl mléčný skot, který rovněž představuje jeden z důkazů, které mohou prokázat schopnost producenta produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu, chovaný v „zemědělském podniku", což je výraz, který lze rovněž chápat pouze tak, že se týká zemědělského podniku obhospodařovaného producentem, který zcela nebo zčásti představuje tentýž zemědělský podnik, který obhospodařoval v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie. Cílem tohoto ustanovení je tedy právě vyhnout se tomu, aby producent neprodukoval zvláštní referenční množství prostřednictvím zvířat chovaných v jiném zemědělském podniku než v tom, který obhospodařuje.

78 Totéž platí pro investice uvedené v čl. 3a odst. 1 třetím pododstavci čtvrté odrážce nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, které musejí být ze stejných důvodu jako těch uvedených výše v bodech 76 a 77 spojovány se zemědělským podnikem obhospodařovaným dotčeným producentem, a nemohou být tedy od tohoto zemědělského podniku odděleny.

79 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr již v souvislosti s převodem zemědělského podniku postoupením nebo navrácením uplynutím doby nájmu rozhodl, že celková úprava referenčních množství je založena na zásadě, podle které je referenční množství převáděno s plochou, ke které bylo přiděleno, a že tedy s cílem zakotvit tuto zásadu rovněž v rámci zvláštních referenčních množství čl. 3a odst. 1 nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, posiluje podmínku stanovenou čl. 3a odst. 1 nařízení č. 857/84 tím, že vyžaduje, aby producent dosud zcela nebo zčásti obhospodařoval stejný zemědělský podnik (rozsudek Herbrink, bod 70 výše, bod 13).

80 Nařízení č. 1033/89 tak ve svém třetím bodě odůvodnění stanoví, že „žádost [o zvláštní referenční množství] může podat pouze producent, který alespoň částečně obhospodařuje tytéž produkční jednotky, které obhospodařoval v době podání žádosti o přiznání prémie za neuvedení na trh nebo za přeměnu", a že „v případě, že producent již nedisponuje tímto zemědělským podnikem, podle logiky režimu prémií tak totiž dává najevo svůj úmysl ukončit činnost produkce mléka".

81 Krom toho, pokud producent k tomu, aby mu bylo přiděleno zvláštní referenční množství, musí dosud zcela nebo zčásti obhospodařovat tentýž zemědělský podnik, který obhospodařoval v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie, tvoří zemědělský podnik ve smyslu čl. 12 písm. d) nařízení č. 857/84 „soubor produkčních jednotek spravovaných producentem, které se nacházejí na zeměpisném území Společenství“.

82 Vymezení pojmu „producent“, a v důsledku toho „zemědělský podnik“ stanovená v čl. 12 písm. c) a d) nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, naznačují, že pojem „producent“ se týká pouze zemědělce, který za účelem své produkce mléka obhospodařuje soubor produkčních jednotek na svou vlastní odpovědnost (rozsudky Soudního dvora ze dne 9. července 1992, Maier, C-236/90, Recueil, s. I-4483, bod 11, a ze dne 23. ledna 1997, St. Martinus Elten, C-463/93, Recueil, s. I-255, bod 17).

83 Z ustanovení čl. 3a odst. 1 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, ve spojení s čl. 3a odst. 1 nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, tedy jasně vyplývá, že prozatímní přidělení zvláštního referenčního množství se váže na podmínku, že dotyčný producent prokáže, že dosud zcela nebo zčásti obhospodařuje tentýž zemědělský podnik, který obhospodařoval v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie, tedy zemědělský podnik, který byl předmětem jeho závazku neuvedení na trh nebo přeměny (rozsudek O’Brien, bod 42 výše, bod 12; v tomto smyslu viz rovněž rozsudky Soudního dvora Herbrink, bod 70 výše, body 12 a 13, a ze dne 28. října 2004, van den Berg v. Rada a Komise, C-164/01 P, Sb. rozh. s. I-10225, bod 71; rozsudek Soudu ze dne 12. prosince 2006, Werners v. Rada a Komise, T-373/94, Sb. rozh. s. II-4631, bod 81), a prokáže svou schopnost ve výše uvedeném podniku produkovat požadované referenční množství v plném rozsahu.

84 V rozsudku O’Brien, bod 42 výše, Soudní dvůr v bodě 17 uvedl, že pro účely konečného přidělení zvláštního referenčního množství musí být čl. 3a odst. 3 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, vykládán v tom smyslu, že mohou být rovněž zohledněny prodeje nebo dodávky mléka pocházející z produkčních jednotek, které byly k dotčenému zemědělskému podniku připojeny mezi dnem uplynutí období neuvádět na trh nebo období přeměny a dnem prozatímního přidělení zvláštního referenčního množství, pokud dotyčná osoba dosud zcela nebo zčásti obhospodařuje

tentýž zemědělský podnik, který obhospodařovala v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie.

85 Ze všech předchozích úvah tak vyplývá, že čl. 3a odst. 1 nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, vykládaný ve světle čl. 3a odst. 1 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, stanoví, že produkce mléka musí pocházet z původního zemědělského podniku SLOM (rozsudek Werners v. Rada a Komise, bod 83 výše, bod 81; v tomto smyslu viz rovněž rozsudky O'Brien, bod 42 výše, body 11 a 12; Herbrink, bod 70 výše, body 12 a 13, a van den Berg v. Rada a Komise, bod 83 výše, bod 71), přičemž tento zemědělský podnik může případně zahrnovat produkční jednotky, které producenti obhospodařovali na vlastní odpovědnost v okamžiku přiznání zvláštního referenčního množství, tedy jednotky, které musely zcela nebo zčásti zahrnovat původní zemědělský podnik SLOM.

86 Tento výklad je slučitelný s důvodem existence systému. Zaprvé totiž zohledňuje úvahu, podle které není důvodné přiznat zvláštní referenční množství producentovi, který již nedisponuje původním zemědělským podnikem SLOM, neboť tím dal najevo svůj úmysl zastavit uvádění mléka na trh, na základě čehož přidělení zvláštního referenčního množství již není důsledkem zavedení režimu. Dále tento výklad zohledňuje rovněž skutečnost, že jelikož referenční množství byla spojena s půdou, která vedla k jejich přidělení, jejich produkce musí pocházet z této půdy. Konečně tento výklad zohledňuje úvahy vyložené generálním advokátem F. G. Jacobsem v jeho stanovisku předcházejícím rozsudku O'Brien, bod 42 výše (Recueil, s. I-6266), podle kterého v období, v jehož průběhu byli producenti vyloučeni z produkce mléka, jejich zemědělské podniky zajisté prošly změnami, což Soudní dvůr potvrdil tím, že rozhodl, že prodeje nebo dodávky mléka pocházející z produkčních jednotek, které byly připojeny k dotčenému zemědělskému podniku mezi dnem uplynutí období neuvádění na trh a dnem prozatímního přidělení zvláštního referenčního množství, mají být zohledněny, jestliže dotyčná osoba dosud zcela nebo zčásti obhospodařuje tentýž zemědělský podnik, který obhospodařovala v okamžiku schválení své žádosti o poskytnutí prémie.

87 Konečně je třeba uvést, že argumenty, které sami žalobci uvedli ve svých písemnostech, se nejeví jako odchylující se od významu, který je dotčeným ustanovením přiznán ve výše uvedených bodech 70 až 86, a že v rámci své kritiky uvedených

ustanovení Společenství zpochybňují spíše výklad uvedených ustanovení práva Společenství, který byl podán vnitrostátními soudy, a použití těchto ustanovení v projednávané věci.

88 Jak totiž vyplývá z výše uvedených bodů 44 a 47, žalobci tvrdí, že z čl. 3a odst. 1 nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, vyplývá, že žadatel o prozatímní referenční množství již nebyl povinen vlastnit celý původní zemědělský podnik SLOM. Podle nich mělo být zvláštní referenční množství produkováno prostřednictvím produkčních jednotek, které obhospodařovali, přičemž část z nich měla odpovídat produkčním jednotkám, které měli k dispozici v okamžiku, kdy uzavřeli závazek neuvádět na trh.

89 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že Komise neporušila zásadu právní jistoty, z čehož plyne, že žaloba musí být zamítnuta.

90 Podpůrně, i za předpokladu, že by právní úprava Společenství v dané oblasti byla považována za nejednoznačnou nebo obsahující určitou nepřesnost, pokud jde o podmínky, za kterých musí být produkováno přiznané zvláštní referenční množství pro účely konečného přiznání takového množství, je třeba připomenout, že k tomu, aby mohla být založena odpovědnost Společenství, je třeba prokázat dostatečně závažné porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům, a to v souladu s požadavky uvedenými výše v bodě 62.

91 Při vypracování judikatury týkající se mimosmluvní odpovědnosti Společenství, zejména pokud jde o normativní akty, které v sobě zahrnují rozhodnutí hospodářské politiky, Soudní dvůr zohlednil rozsáhlou posuzovací pravomoc, kterou disponují orgány Společenství při provádění politik Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029, bod 44).

92 Restriktivní pojetí odpovědnosti Společenství za výkon jeho normativních činností lze totiž vysvětlit jednak tím, že i když je legalita aktu předmětem soudního přezkumu, výkon legislativních funkcí nesmí být narušen možností podávání žalob na náhradu škody, kdykoli obecný zájem Společenství vyžaduje přijetí normativních opatření, která se mohou nepříznivě dotknout zájmů jednotlivců, a jednak tím, že v kontextu právních předpisů vyznačujících se širokým prostorem pro uvážení, který je nezbytný k provedení politiky Společenství, může být odpovědnost Společenství založena pouze tehdy, pokud dotčený orgán zjevně a závažným způsobem překročil meze výkonu svých pravomocí (rozsudky Soudního dvora ze dne 25. května 1978, HNL a další v. Rada a Komise, 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 a 40/77, Recueil, s. 1209, body 5 a 6, a Brasserie du pêcheur a Factortame, bod 91 výše, bod 45).

93 Soudní dvůr ostatně v tomto ohledu uvedl, že režim, který vytýčil v oblasti mimosmluvní odpovědnosti Společenství, zohledňuje především složitost situací, které je třeba vyřešit, obtížnost použití nebo výkladu znění právních předpisů, a konkrétněji prostor pro uvážení, kterým disponuje autor napadeného aktu (rozsudky Brasserie du pêcheur a Factortame, bod 91 výše, bod 43; Bergaderm a Goupil v. Komise, bod 62 výše, bod 40, a Komise v. Camar a Tico, bod 62 výše, bod 52).

94 V projednávané věci je třeba konstatovat, že Komise disponuje pouze značně omezeným prostorem pro uvážení, neboť jak bylo uvedeno výše v bodě 69, je nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, prováděcím nařízením, které pouze provádí nařízení č. 857/84.

95 Již bylo přitom konstatováno výše v bodech 69 až 78, že Komise pouze použila ustanovení nařízení Rady č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, a to v souladu s požadavky, které toto nařízení stanoví, takže nemůže být činěna odpovědnou za případné porušení práva Společenství.

96 Komisi tak nelze přičítat případnou nepřesnost nebo nejasnost nařízení č. 1546/88, ve znění nařízení č. 1033/89, jelikož pouze dosáhla souladu s obsahem nařízení Rady č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89.

97 Co se týče nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 764/89, postačí konstatovat, že žalobci v rámci projednávané žaloby nikterak nezpochybnili platnost uvedeného nařízení z důvodu, že by porušovalo zásadu právní jistoty.

98 Vzhledem k tomu, že žalobci neprokázali údajnou protiprávnost jednání vytýkaného Komisi, není třeba ověřovat, zda jsou splněny ostatní podmínky odpovědnosti.

99 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že žaloba musí být zamítnuta.

K nákladům řízení

100 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobci neměli ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

SOUD (pátý senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) Alfonsiu Alferinkovi a dalším 67 žalobcům, uvedeným na seznamu v příloze, se ukládá náhrada nákladů řízení.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 26. června 2008.

Vedoucí soudní kanceláře Předseda

E. Coulon M. Vilaras

PŘÍLOHA

Hériters de G. Vloedgraven,

W. L. A. van der Arend, s bydlištěm v Harmelen (Nizozemsko),

H. W. Bakker, s bydlištěm v Middelstum (Nizozemsko),

B. M. J. B. Beusmans, s bydlištěm v Noorbeek (Nizozemsko),

S. J. M. Biermans, s bydlištěm v Herkenbosch (Nizozemsko),

J. A. A. de Bont, s bydlištěm v Rutten (Nizozemsko),

H. Boskma, s bydlištěm ve Zwaagwesteinde (Nizozemsko),

B. A. Bouma, s bydlištěm v Berlikum (Nizozemsko),

E. A. M. Bouma, s bydlištěm v Rutten,

J. A. Bouma, s bydlištěm v Ried (Nizozemsko),

H. Buwalda, s bydlištěm ve Franeker (Nizozemsko),

M. V. van Diederen, s bydlištěm v Doenrade (Nizozemsko),

R. Dusselaar, s bydlištěm ve Wier (Nizozemsko),

J. van Duynhoven, s bydlištěm v Rijkevoort (Nizozemsko),

H. J. Frederiks, s bydlištěm v Laag Keppel (Nizozemsko),

G. J. M. Frieling, s bydlištěm v Deurningen (Nizozemsko),

T. de Groot, s bydlištěm v Creil (Nizozemsko),

H. J. ten Hagen, s bydlištěm ve Winterswijk (Nizozemsko),

H. J. ten Have, s bydlištěm v Beltrum (Nizozemsko),

P. A. J. N. Hendriks, s bydlištěm ve Valkenburg (Nizozemsko),

H. Heringa, s bydlištěm v Leens (Nizozemsko),

O. Hoekstra, s bydlištěm v Oosternijkerk (Nizozemsko),

J. Hoekstra, s bydlištěm v Oosternijkerk,

W. H. C. M. Holtslag, s bydlištěm v Lelystad (Nizozemsko),

J. H. A. Huijsmans, s bydlištěm ve Weert (Nizozemsko),

M. Huizinga, s bydlištěm ve Firdgum (Nizozemsko),

G. J. Hulter, s bydlištěm v Den Velde (Nizozemsko),

P. J. M. Janssen, s bydlištěm ve Wanssum (Nizozemsko),

G. C. de Jongh, s bydlištěm v Marknesse (Nizozemsko),

C. de Keijzer, s bydlištěm v Noordgouwe (Nizozemsko),

P. Kemp, s bydlištěm v Breukelen (Nizozemsko),

W. Koopmans-Hut, s bydlištěm v Ezinge (Nizozemsko),

H. J. Leemkuil, s bydlištěm ve Winterswijk-Miste (Nizozemsko),

J. A. J. Leijten, s bydlištěm v Bant (Nizozemsko),

G. J. Loozeman, s bydlištěm v Callantsoog (Nizozemsko),

A. Lukens Folkers, s bydlištěm ve Wlagtwedde (Nizozemsko),

P. L. Marinussen, s bydlištěm v Grijpskerke (Nizozemsko),

G. J. Meijer, s bydlištěm v Usquert (Nizozemsko),

W. H. J. Mulder, s bydlištěm v Haarzuilens (Nizozemsko),

Th. Neelen, s bydlištěm v Nunhem (Nizozemsko),

G. J. Nijboer, s bydlištěm v Ane (Nizozemsko),

A. Nijboer, s bydlištěm v Ane,

B. Oude Kotte, s bydlištěm ve Fleringen (Nizozemsko),

J. H. M. Roebroek, s bydlištěm v Schimmert (Nizozemsko),

F. M. C. Rommens, s bydlištěm v Rijsbergen (Nizozemsko),

J. A. C. M. Soffers, s bydlištěm v Rijsbergen,

J. G. Rompelberg, s bydlištěm v Noorbeek,

M. J. Scheele, s bydlištěm v Mensingeweer (Nizozemsko),

J. van Sinderen, s bydlištěm v Ternaard (Nizozemsko),

J. W. M. Smeets, s bydlištěm v Papenhoven (Nizozemsko),

W. C. G. M. Stoffelen, s bydlištěm v Ottersum (Nizozemsko),

J. H. Thomassen, s bydlištěm v Bemelen (Nizozemsko),

J. H. van Til, s bydlištěm v Eppenhuizen (Nizozemsko),

K. J. Veenkamp, s bydlištěm v Thesinge (Nizozemsko),

J. T. F. J. op 't Veld, s bydlištěm ve Vlodrop (Nizozemsko),

J. P. W. Vrencken, s bydlištěm v Beek (Nizozemsko),

O. Vries, s bydlištěm v Engwierum (Nizozemsko),

K. Vries, s bydlištěm v Engwierum,

M. W. de Weerd, s bydlištěm v Tollebeek (Nizozemsko),

A. M. Weijenberg-Pleijers, s bydlištěm ve Wittem (Nizozemsko),

H. F. W. M. Wennekers, s bydlištěm v Creil,

R. W. Werners, s bydlištěm v Meppel (Nizozemsko),

C. H. L. Wijnen, s bydlištěm v Maasbree (Nizozemsko),

L. G. H. Willems, s bydlištěm v Ulestraten (Nizozemsko),

J. G. Wilman, s bydlištěm v Engwierum,

D. Wilman, s bydlištěm v Engwierum,

J. Wolfs, s bydlištěm v Gronsveld (Nizozemsko).